

ožiljke. Na temelju brojnih vrela i literature, otkrio je razloge danas ustaljenom suživotu i vladanju. Dr Želimir Puljić, pod naslovom *Vjernici trebinjske biskupije i društvene stvarnosti našeg vremena*, ocrtava snalaženje, odnosno neslaženje stanovništva ovog područja u suvremenim procesima i strukturama. Na koncu je dr Ratko Perić (*Profil vjernika trebinjske biskupije*) prikazao temeljne karakteristike ponašanja vjernika ovog područja, objasnivši ih povijesnom uvjetovanošću i dijasporom.

U dva navrata održana je plodna diskusija: bila je ona ne samo nadopuna rečenog, nego i konstruktivan prijedlog za daljnje proučavanje prošlosti i sadašnjosti ovog dijela domovinske Crkve.

Ovaj zanimljivi znanstveni skup završen je 16. lipnja studijskim putovanjem tragovima povijesnih sakralnih ostataka.

XV. SASTANAK CRKVENIH ARHIVISTA – Loreto, 16–19. 10. 1984.

Ivan GRAH, *Lišnjan*

Tema ovogodišnjeg simpozija crkvenih arhivista glasila je: *Pravna problematika crkvenih arhiva*. Stručnjaci, pripadnici raznih narodnosti, crkveni i laički, sažeto su govorili o ovim temama: Kulturna dobra vjerskog sadržaja i crkveni arhivi prema 12. članu novog Konkordata između Svete Stolice i Talijanske Republike; Crkveni arhivi prema novom Kodeksu kanonskoga prava; Crkveni arhivi prema sadašnjem talijanskom zakonodavstvu; Crkveni arhivi i ekologija; Crkveni arhivi i pokrajinske državne ustanove u Italiji – suradnja i iskustva; Uvod u raspravu o vodiču kroz građu dijecezanskih arhiva Italije; Juridički problemi arhiva redovničkih ustanova; Juridički problemi bratovštinskih arhiva; sv. Karlo Boromejski i crkveni arhivi; Crkveni arhivi u Meksiku; Crkva Loretske Gospe kroz rekanatske oporuke XIV. i XV. st.; Aktualni problemi iz arhivistike istaknuti na X. međunarodnom kongresu arhiva u Bonnu i Arhivi katoličkoga pokreta u Italiji u novije vrijeme.

Interes sudionika polarizirao se u diskusiji oko ovih pitanja: crkveni povijesni arhivi i pristupačnost građe; izrada pravilnika o korištenju građe; škartiranje neke građe prema novom Crkvenom zakoniku, novost što je uznemirila arhivističko znanje i praksu većine prisutnih koji su noću sastavljali razne predstavke, ali su se one rasplinule intervencijom i tumačenjem vrsnog kanonista Torresa; status crkvenih arhiva u svijetu: civilna zakonodavstva nekih država ih priznaju, druga ih smatraju privatnima, dok ih novi Crkveni zakonik smatra javnima i prema tome pristupačnima, barem u povijesnom dijelu; sređivanje crkvenih arhiva u nekim pokrajinama Italije i u nekim državama uz pomoć državnih ustanova.

Žučnu je raspravu izazvao prof. Moroni govoreći o crkvenim arhivima i ekologiji. Iznio je mnogo podataka iz raznih područja ljudske djelatnosti na temelju kompjuterske obrade matičnih knjiga čitave biskupije Parme. Zatim je spomenuo kako mormoni nude besplatno mikrofilmiranje svih matičnih knjiga u dva primjerka, s tim da jedan ostave tvorcu građe, a drugi pohranjuju u svoj podzemni arhiv u SAD. Mormoni zatim

sastavljaju rodoslovna stabla i skupo ih unovčuju. Njihova je zamisao presnimiti sve matične knjige svijeta i u određeno vrijeme sve upisane u dotičnim knjigama proglasiti mormonima te im tako osigurati konačno spasenje. U Italiji je jedino biskupija Parma prihvatila tu ponudu, a u Njemačkoj gotovo sve. Svi su diskutanti govorili protiv takve suradnje, a uvaženi arhivist iz Pariza usporedio je takvu rabotu s nacističkim Dachauom. Ranijih su godina slične ponude mormona stizale i nekim našim arhivskim ustanovama.

Pater Floriano Grimani, arhivist Loretske Svete kuće, spomenuo je više ilirskih bratovština (Confraternità *slazve*) koje su osnovali naši zemljaci bježeći ispred Turaka preko Jadrana i nekoliko ostavština bogatijih pridošlica loretskom svetištu u XIV. i XV. stoljeću. Koliko je našega življa prešlo Jadran i nastanilo se oko Loreta svjedoče arhivski podaci Loretskog ilirskog zavoda na koje je naišao dr. Miroslav Bertoša. Oni govore da su mladomisnici-glagoljaši praktikum iz homiletike i katehetike vršili među sunarodnjacima po selima oko Loreta.

Za vrijeme boravka u Loretu imali smo prigodu razgledati lijepo uređeni arhiv i bogatu biblioteku. Ima tu vrijedne građe koja se odnosi na Dalmaciju i Istru, građe koja je pravilno sređena, ali ne i proučena i cjelovito korištena.

Ivan Grah

KOMEMORACIJE, ZNANSTVENI SKUPOVI I IZLOŽBE U SPLITU I SOLINU U POVODU 50. OBLJETNICE SMRTI DON FRANE BULIĆA

Slavko KOVAČIĆ, Split

Pedeseta obljetnica smrti don Frane Bulića, čovjeka koji je u svom dugom životu predanim, neumornim i sustavnim radom postigao velike uspjehe i doživio mnoga zaslužena priznanja, nije mogla proći nezapažena. Njegova izvanredna osobnost i mnogostruka djelatnost, u prvom redu njegov plodan znanstveno-istraživački rad na području povijesti i arheologije, zahtijevali su oživljavanje njegova zaslužnog lika u svijesti današnjeg naraštaja i temeljit osvrt na njegovo djelo iz vremenske udaljenosti od pola stoljeća.

Osoblje Arheološkog muzeja u Splitu, koje na Bulićevoj baštini izravno nastavlja njegovu poglavitu djelatnost, shvatilo je te zahtjeve svojim dugom prema najzaslužnijem i najslavnijem djelatniku i upravitelju ove, više od stoljeća i po stare, ugledne kulturno-znanstvene ustanove, a ujedno svojim važnim radnim zadatkom. Od prve zamisli o pripremanju, nazovimo je tako, „Bulićeve godine” pa do ostvarenja proteklo je više godina. Bliže je pripreme vodio posebni Organizacijski odbor na čelu s višim kustosom i zamjenikom direktora Emilijem Marinom, a s članovima: kustosom Goranom Protićem i voditeljem muzejske biblioteke Arsenom Duplančićem. Održani je program proslave, možemo to odmah reći, raznolikošću, znanstvenom ozbiljnošću i bogatstvom sadržaja zaista bio dostojan Bulića i još je jednom pokazao da splitski Arheološki muzej i danas okuplja u svom krilu zaljubljenike u znanost i kulturna nastojanja.